

5. Mysiv, V. M. Iedynak, G. A. and Balatska, L.V. (2015), "Physical activity of students: the state and some theoretical aspects of strengthening the corresponding motivation", *Zbirnyk naukovykh prats Mizhnarodnoho humanitarno-ekonomichnoho universytetu imeni S. Demianchuka* [Psychological and pedagogical bases of humanization of educational process in school and higher educational institutions], Iss.2, no. 14 2016, pp. 273–280.
6. Ovcharuk, I. S. Iedynak, G. A. (2007), *Modeliuvannia parametriv zaniat z fizychnoi pidhotovky kursantiv, maibutnikh fakhivtsiv z likvidatsii naslidkiv nadzvychaynykh sytuatsii* [Simulation of the parameters of classes for physical training of cadets, future specialists in the field of emergency response], PP Zarytskyi A. V., Kamyanyets-Podilsky, Ukraine.
7. Okipniak, D. A. Iedynak, G. A. (2009), "Formation and development of traditions of military-applied physical training of specialists in humanitarian demining", *100 rokiv sportu na Podilli : istorychni vytoky, suchasnyi stan ta perspektivu rozvytku. Zbirnyk naukovykh prats za materialamy vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii*, [100 years of sport in Podillia: historical sources, current state and development prospects. Collection of scientific works on the materials of the All-Ukrainian scientific and practical conference.], Kamyanyets-Podilsky, K-PNU, April 7, 2009, pp. 104–112.
8. Кривцун, В. І. Дяков, С. І. Окипняк, Д. А. Кривцун, В. І. and Дяков, С. І. (2014), *Profesiina pidhotovka saperiv : navchalno-metodychnyi posibnyk z vidboru kandydativ na navchannia fakhivtsiv humanitarnoho rozminuvannia* [Professional training of engineers: a training manual on the selection of candidates for training of humanitarian deminers], Publishing House of the Academy of Ground Forces, Lviv, Ukraine
9. Pidlasyi, I. P. (2012), *Pedahohika* [Pedagogy], Publishing group "Osnova", Kharkiv, Ukraine.
10. "Manual on the use of international standards for mines (IMAS)" Second edition, January 1, 2013, Amendment 8, June 2013, available at: <http://www.mineactionstandards.org>.
11. Varvarov, V. I. Vdovyuk, V. I. and Davydov V. P. (1989), *Psykhohohyia y pedahohyka vysshei voennoi shkoly* [Psychology and pedagogy of the Higher Military School], Military Publishing House, Moscow, USSR.
12. "Recommendations on the organization of detection, disposal and destruction of explosive items during the elimination of the consequences of fires (explosions) in artillery arsenals, bases and warehouses", available at: otherreferats.allbest.ru/war.
13. Yagupov, V.V. (2003), *Pedagogics* [Pedagogics], Lybid, Kyiv, Ukraine.
14. Liudovnyk, T. Kozibroda, L. Romanchuk, S. Dunets, A. Lesko, O. and Galamandjuk L. (2017) "The functional state of military personnel engaged in armed men-to-arms combat", *Fizjoterapia Polska*, Vol. 2, pp. 85–90.
15. Mysiv, V. Galamandjuk, L. Romanchuk, S. Iedynak, G. Prozar, M. and Kubaj G. (2017), "Special aspects of changes in physical readiness indicators of young men with different somatotypes between 15 and 17 years of age" *Physical Activity Review*, Vol. 5, pp. 172–179.

УДК 378: 37.091.12.011.3–051: 796

Володимир Омеляненко

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

У статті обговорюються проблеми професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури в контексті євроінтеграції та шляхи їх вирішення.

Проведено теоретичний аналіз, узагальнення і порівняння нормативно-правових документів та науково-методичної літератури з проблем професійної підготовки майбутнього вчителя фізичної культури для сучасної орієнтованої на європейські стандарти загальноосвітньої школи.

Визначено основні проблеми професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури в контексті євроінтеграції: недосконалість системи національної мобільності студентів, відсутність інтегрованих навчальних планів і програм підготовки молодшого бакалавра-бакалавра-магістра, значна подрібненість навчальних дисциплін, короткотривала педагогічна практика, відсутність матеріального стимулювання шкільних вчителів – керівників педагогічною практикою.

Ключові слова: професійна підготовка, вчитель фізичної культури, компетентнісний та інтеграційний підходи, євроінтеграція.

This article describes the main points and problems of future physical education teachers, their preparation and the ways to achieve it.

Theoretical analysis, generalization and comparison of normatively legal documents and scientifically methodical literature is conducted analyzing the problem occurring during professional process of education of physical training teacher.

The basic points of professional preparation of future physical trainers and sports specialists in context of integration according to euro standards is outlined here; imperfection of the system of national student mobility, absence of choice programs for achieving associates and bachelors degrees, significant allocation of educational disciplines, short pedagogical practice, absence of material teacher compensation and pedagogical leaders.

Keywords: professional preparation, sports education teacher, competence based and integration approaches, euro integration.

Постановка проблеми та аналіз результатів останніх досліджень. Об'єднавчі освітні процеси, що відбуваються в сучасній Європі, спонукають до пошуку спільних засад складної архітектури професійної підготовки педагогів. Педагогічна Конституція Європи передбачає визначення єдиної ціннісної та методологічної платформи підготовки нового учителя для об'єднаної Європи XXI ст. [2, с.1]. У цьому контексті потребує удосконалення професійна підготовка майбутнього учителя фізичної культури. Зазначену проблему актуалізують також такі документи, як Національна стратегія розвитку освіти України на 2012–2021 роки (2012); Національна стратегія з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року “Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація” (2016), Концепція нової української школи (2016), оновлена Навчальна програма з фізичної культури для 5–9 класів загальноосвітніх навчальних закладів (2017).

Мета дослідження – визначити основні проблеми професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури в контексті євроінтеграції.

Методи дослідження. Теоретичний аналіз, узагальнення і порівняння нормативно-правових документів та науково-методичної літератури з проблем професійної підготовки майбутнього учителя фізичної культури для сучасної орієнтованої на європейські стандарти загальноосвітньої школи.

Результати досліджень. Приєднання України до Болонського процесу визначило основний напрям діяльності вищої освіти України – інтеграцію в єдиний Європейський освітній простір. Для досягнення цілей Болонської декларації в Україні запроваджено дворівневу систему кваліфікаційних ступенів вищої освіти “бакалавр-магістр”; розробляються стандарти вищої освіти; реалізується кредитна технологія навчання на базі європейської системи трансферу кредитів тощо.

Однією з вимог Болонської декларації є мобільність студентів і викладачів у межах європейського регіону, що передбачає можливість учасників освітнього процесу навчатися, викладати, стажуватися чи проводити наукову діяльність в іншому вищому навчальному закладі (науковій установі) на території України чи поза її межами [1, с.1]. Мобільність студентів стимулюють різноманітні державні і регіональні програми. Для України, яка не входить до складу Євросоюзу, була розроблена комплексна програма Еразмус Плюс, яка включає можливості окремих програм академічної мобільності: для студентів, для випускників вищих навчальних закладів, для викладачів і для молодіжних організацій.

Важливим кроком розвитку мобільності студентів в нашій країні є побудова системи національної мобільності – можливості упродовж періоду навчання провчитись один або більше семестрів в іншому вищому навчальному закладі, де готують фахівців з цієї ж спеціальності із зарахуванням дисциплін (кредитів) та періодів навчання. Для реалізації академічної мобільності студентів необхідні стандарт вищої освіти, освітньо-професійна програма і базовий навчальний план, нормативна частина якого була б однаковою для всіх вищих навчальних закладів, де готують фахівців предметної спеціалізації 014.11 Середня освіта (Фізична культура).

Проект стандарту вищої освіти предметної спеціалізації 014.11 Середня освіта (Фізична культура) розроблений робочою групою з фізичної культури науково-мето-

дичної підкомісії 014–7 Середня освіта (Фізична культура) [3]. Даний документ визначає такі вимоги до освітньої програми: обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти; перелік компетентностей випускника; нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання (сукупність знань, умінь, навичок, інших компетентностей); форми атестації здобувачів вищої освіти; вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти; вимоги професійних стандартів [1, с.1].

Вищий навчальний заклад на підставі освітньої програми за кожною спеціальністю розробляє навчальний план, який визначає: перелік та обсяг навчальних дисциплін у кредитах ЄКТС; послідовність вивчення дисциплін; форми проведення навчальних занять та їх обсяг; графік навчального процесу; форми поточного і підсумкового контролю [4]. Проте, під час складання навчальних планів вищі навчальні заклади не погоджують між собою перелік та обсяг нормативних навчальних дисциплін у кредитах ЄКТС, послідовність вивчення дисциплін, зміст навчальних програм. Це суттєво ускладнює можливість студентів бути мобільними в національному, європейському та світовому освітньому просторі, оскільки сьогодні навіть в межах однієї спеціальності при переведенні з одного навчального закладу до іншого можливе виникнення суттєвої академічної різниці.

Наступною проблемою у підготовці фахівців галузі фізична культура і спорт є перехресний вступ. У 2014 році Міністерство освіти і науки України з метою приведення у відповідність до європейської практики у підходах до організації магістерської підготовки запропонувало вищим навчальним закладам розширити можливості прийому на навчання за освітньо-кваліфікаційним рівнем магістра та здійснювати прийом вступників на основі бакалавра з іншої галузі знань (за винятком спеціальності “правознавство” та медичних спеціальностей) [5]. Дана ініціатива Міністерства освіти і науки України є позитивною, але має суттєві недоліки.

По-перше, до магістратури Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка на предметну спеціалізацію 014.11 Середня освіта (Фізична культура), як правило, поступають бакалаври із сусідніх економічного і технічного університетів. Освітньо-професійні програми підготовки цих фахівців не містять навчальні дисципліни, які дають базові знання з психології, фізіології, теорії і методики фізичного виховання, методики спортивно-педагогічних дисциплін та інші). Питома частина цих навчальних дисциплін становить близько 75% всіх кредитів ЄКТС підготовки студента предметної спеціалізації 014.11 Середня освіта (Фізична культура). Перевірити якість базових знань і практичних навичок “перехресника” з обраного нового напрямку підготовки під час вступних іспитів неможливо, оскільки це великий за обсягом навчальний матеріал. Навіть дуже мотивованому студенту оволодіти самостійно бакалаврським обсягом професійних знань і навичок досить проблематично.

По-друге, коли “перехресник” приступає до навчання, він повинен оволодіти знаннями й уміннями специфічними для роботи у вищій школі, оскільки магістр – це другий рівень вищої освіти, який передбачає здобуття особою поглиблених теоретичних та/або практичних знань, умінь, навичок за обраною спеціальністю (чи спеціалізацією), загальних засад методології наукової та/або професійної діяльності, інших компетентностей, достатніх для ефективного виконання завдань інноваційного характеру відповідного рівня професійної діяльності [1, с.1]. Проте, щоби поглиблювати теоретичні та/або практичні знання, уміння і навички потрібно мати їх базовий рівень. Вирішити цю проблему можна шляхом складання для “перехресника” індивідуального навчального плану, але це спричинить інші проблеми – для викладача це індивідуальна робота з студентом, для магістранта продовження терміну навчання до двох років.

Отже, орієнтуючись на європейські підходи до організації магістерської підготовки можна вважати запровадження Міністерством освіти і науки України перехресного вступу, але у переході з одного освітнього напрямку на інший повинні бути розумні межі. Перехресний вступ варто дозволяти студентам суміжних спеціальностей, наприклад 014.11 Середня освіта (Фізична культура) і 017 Фізична культура і спорт.

Наступною проблемою професійної підготовки майбутнього учителя фізичної культури є відсутність інтегрованих навчальних планів і програм, значна диференціація дисциплін.

У документах Болонського процесу на перше місце в розробці нормативних вимог у сфері вищої освіти європейські держави висувують компетентність випускника вищого навчального закладу, його інтегральні характеристики якості підготовки. Процес професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури має відповідати цим вимогам. Проте сьогодні суттєвим недоліком їх професійної підготовки є представлення суми знань по модулю блоків, а не як система. Відмінністю українських навчальних планів підготовки учителів фізичної культури від європейських є значна диференціація навчальних дисциплін. Наказом МОН України №47 “Про особливості формування навчальних планів на 2015/2016 навчальний рік” передбачено обмежити кількість навчальних дисциплін (обов’язкових та вибіркових з урахуванням практик) до 8-ми на семестр, відповідно, до 16-ти на рік, а, отже, на весь термін підготовки планується 64 навчальні дисципліни [4]. В той час коли в європейських країнах, за даними Ю. Войнара, навчальні плани підготовки учителів фізичної культури в середньому складаються з 38 дисциплін [6, с.101].

Одним із шляхів вирішення даної проблеми є створення інтегрованих дисциплін з метою формування у студентів інтегральної компетентності – “здатності розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі середньої освіти, що передбачає застосування теорій та методів освітніх наук та педагогіки, фізичного виховання і спорту, фізіології, біомеханіки, морфології і характеризується комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації навчально-виховного процесу в основній (базовій) середній школі” [3, с.6].

Сучасна педагогічна наука вважає інтеграцію одним з головних дидактичних принципів і однією з найперспективніших інновацій. Проте система інтегрованого навчання ще недостатньо опрацьована, а тому неоднозначно сприймається багатьма педагогами. Її повне теоретичне обґрунтування та запровадження у практику навчання – справа майбутнього. Але вже сьогодні є очевидним, що інтегроване навчання закладає нові умови діяльності викладачів та студентів, є діючою моделлю активізації інтелектуальної діяльності та розвиваючих прийомів навчання. Інтеграція зобов’язує до використання різноманітних форм викладання, що має великий вплив на ефективність сприйняття студентами навчального матеріалу, вона стає для всіх учасників навчального процесу школою співпраці та взаємодії, що допомагає разом просуватися до спільної мети. Впровадження інтеграції в навчальний процес дає змогу: узагальнити споріднений матеріал кількох предметів навколо однієї теми; досягти цілісності знань; дати можливість студентам застосовувати набуті знання з різних навчальних предметів у професійній діяльності [7].

Інтеграція навчальних дисциплін, як зазначає В.К. Сидоренко [8, с.33], має ґрунтуватися на таких дидактичних положеннях: супідрядність функцій окремих навчальних дисциплін; економічність – ущільнення й концентрація навчального матеріалу, усунення дублювання в його вивченні; сталість інтегративного базису, об’єднання двох навчальних дисциплін на основі однієї із них; наявність достатнього обсягу навчального матеріалу, який може бути вивчений на базі іншої дисципліни.

Проте, сьогодні процес інтеграції навчальних дисциплін, як правило, носить механістичний характер, тобто об'єднуються дві-три споріднені дисципліни, які зберігають свою кількість кредитів і аудиторних годин, обсяг навчального матеріалу. Такий підхід дозволяє лише скоротити кількість семестрових підсумкових контролів і виконати вимогу наказу №47 МОН України №47 [4].

Наблизитися до європейських планів підготовки учителів фізичної культури можна за рахунок більш широких (4–5 дисциплін) інтегрованих курсів, де кожна дисципліна є модулем або складається з декількох модулів, в залежності від кількості кредитів/годин, які виділені на їх вивчення. Такі інтегровані курси вже функціонують на факультеті фізичного виховання та спорту Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, а саме: морфо-функціональні та метаболічні основи фізичного виховання і спорту (складається з 4 дисциплін); медико-біологічні основи фізичного виховання і спорту (складається з 4 дисциплін); теорія і методика фізичної культури (складається з 5 дисциплін); теорія і методика рухливих і спортивних ігор (складається з 5 дисциплін) та інші [9, с. 107].

Наступним недоліком інтегрованого навчання є відсутність адекватного плану підготовки молодшого бакалавра-бакалавра-магістра.

Стаття 5 Закону України “Про вищу освіту” визначає рівні та ступені вищої освіти. Здобуття вищої освіти на кожному рівні вищої освіти передбачає успішне виконання особою відповідної освітньої (освітньо-професійної чи освітньо-наукової) або наукової програми, що є підставою для надання відповідного ступеня вищої освіти [1]. Молодший бакалавр має право продовжити навчання за скороченою програмою для здобуття ступеня бакалавра за інтегрованими навчальними планами. Основна вимога до інтегрованих навчальних планів – забезпечення якості підготовки фахівців у відповідності до освітньої програми.

Досвід підготовки майбутніх учителів фізичної культури свідчить, що єдиних інтегрованих навчальних планів підготовки бакалавра на основі освітньої програми молодшого бакалавра не розроблено.

Сьогодні складання інтегрованих навчальних планів відбувається шляхом поєднання фрагментів навчальних планів різних освітніх програм, що не забезпечує наступності у вивченні навчальних дисциплін, не дозволяє зменшити обсяг навчального матеріалу, усунути його дублювання. До того ж, сукупність компетентностей для молодших бакалаврів, бакалаврів і магістрів начеється різними робочими групами МОН України і фактично не є узгодженими виз між собою. Цей факт створює певні труднощі у складанні навчальних планів. Коли студент переходить з початкового рівня вищої освіти на перший (бакалаврський) рівень, то він вже опанував матеріал значної кількості навчальних дисциплін, які передбачені навчальним планом підготовки бакалавра. У додатку до диплома молодшого бакалавра зазначено, що він вже склав державний іспит з теорії і методики фізичного виховання. Отож виникають проблеми при складанні навчального плану для бакалаврів на другому кваліфікаційному рівні професійної підготовки.

Важливим етапом підготовки студентів педагогічних навчальних закладів до майбутньої професійної діяльності є педагогічна практика. Цьому важливому компоненту професійної підготовки присвячений дев'ятий розділ Педагогічної Конституції Європи, де зазначено, що педагогічна практика є основою ефективності педагогічного процесу. Поза практикою підготовка майбутніх фахівців є явищем неможливим. Вчителем, вихователем, наставником людина стає не тоді, коли вона освоїла певну суму знань, які має передати учню і, навіть, не тоді, коли вона оволоділа відповідними навчально-виховними методиками чи технологіями, а насамперед, тоді, коли вона зрозуміла *життя таким, яким воно є*, відчула його справжність, виховала в собі якості не-

прийняття, відторгнення фальшу, упевнилась у своїй правоті провідника життєвої справедливості [2, с.7].

У контексті інтеграції України в європейській освітній простір актуальним є вивчення зарубіжного досвіду проходження педагогічної практики студентами, що сприятиме виявленню особливостей професійного становлення майбутніх учителів у вищих навчальних закладах різних країн з метою впровадження позитивних ідей цього досвіду в систему вищої освіти України.

Аналізуючи зарубіжний досвід організації педагогічної практики можна зробити такі висновки:

- у багатьох університетах США педагогічна практика зосереджена на останньому році навчання і проводиться впродовж усього навчального року. Це дозволяє студенту ознайомитися з різними педагогічними ситуаціями і підвищити свою компетентність, набути в школі необхідний офіційний статус (студенти є постійними працівниками школи і отримують 1/3 зарплати початківця вчителя; спостерігається тенденція проводити практику впродовж усіх років навчання) [10];

- у системі педагогічної освіти Англії відповідальність за організацію та проведення практичної підготовки студентів покладено на школи і шкільних учителів, що посилює координацію між школами та вищими навчальними закладами [11];

- педагогічна практика в університетах Німеччини триває два роки і лише після її завершення студент допускається до другого, заключного державного іспиту [12].

Узагальнюючи зарубіжний досвід організації та проведення педагогічної практики Онищенко Н. [12] зазначає, що характерними тенденціями цього процесу є: збільшення термінів проходження педагогічної практики в школі; використання інформаційних технологій; зростання частки самостійної підготовки студентів; часткове перекладання відповідальності за педагогічну практику з вищих навчальних закладів на школи і посилення координації між школами та вищими навчальними закладами; надання шкільним учителям, які відповідають за якість педагогічної практики студентів у школі, методичної та психолого-педагогічної допомоги у вигляді проведення консультацій, забезпечення науково-методичною літературою тощо; забезпечення обов'язкової оплати праці вчителів, які керують педагогічною практикою студентів у школі, а також підвищення престижу цього виду роботи шляхом матеріального стимулювання вчителів, надання переваги під час атестації тощо.

Організація практичної підготовки у вищих навчальних закладах України регламентується Положенням про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, де розглядаються загальні питання організації, проведення і підведення підсумків усіх видів практики студентів. Проте, Положення не визначає обсяг практик та їх тривалість, тому вищі навчальні заклади це роблять самостійно, з тенденцією до скорочення термінів проходження педагогічної практики [13].

У Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка в рекомендаціях до складання навчальних планів на 2017–2018 навчальний рік на всіх педагогічних спеціальностях передбачено педагогічні практики загальним обсягом 10% тривалості навчання за освітньою програмою “Бакалавр” (24 кредити ЄКТС). На факультеті фізичного виховання для студентів спеціальності 014.11 Середня освіта (Фізична культура) заплановані наступні види практики в такій послідовності:

- пропедевтична (5 семестр, як змістовий модуль навчальної дисципліни методика фізичного виховання);
- за профілем майбутньої роботи (6 семестр, 3 тижні);
- в літніх дитячих оздоровчих закладах (7 семестр, 3 тижні);
- в молодшій школі (7 семестр, 5 тижнів);

- в основній і старшій школах (8 семестр, 10 тижнів);

Для підготовки магістрів передбачені наступні види практики:

- науково-дослідницька (2 семестр, 6 тижнів);

- переддипломна (3 семестр, 3 тижні).

Отже, починаючи з п'ятого семестру студенти факультету практикуються у проведенні окремих частин заняття, вчать застосовувати інформаційні технології, технічні засоби навчання (ТЗН), моделювати урок фізичної культури в цілому, складати конспекти, проводити уроки фізичної культури в школі. Якщо взяти до уваги, що першим етапом підготовки студентів до педагогічної практики є широке запровадження навчальної практики в процесі проведення практичних занять зі спортивних дисциплін (1–6 семестри), то в цій частині організації педагогічної практики ми відповідаємо європейським вимогам.

Наблизити організацію педагогічної практики майбутніх учителів фізичної культури до європейських вимог можна, якщо впровадити п'ятий розділ Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, де зазначено, що витрати на практику студентів вищих навчальних закладів входять складовою частиною в загальні витрати на підготовку спеціалістів. Основними статтями калькуляції витрат на практику можуть бути: оплата праці безпосереднього керівника практики; разові витрати на організацію і підведення підсумків практики; витрати на матеріальне забезпечення практики; оплата консультацій, екскурсій та інших одноразових загальних заходів, які можуть проводитися спеціалістами баз практики; оплата праці безпосередніх керівників практики від бази практики; оплата праці керівника практики від навчально-виховних закладів; оплата лекцій, практичних, лабораторних і семінарських занять, консультацій і екскурсій, які проводяться на базах практики кваліфікованими спеціалістами та інше [13].

Висновки.

1. Академічна мобільність стає невід'ємною складовою сучасної освіти і зростатиме надалі. Для України досягнення ефективної міжнародної академічної мобільності в контексті Болонського процесу реальне лише за умови створення ефективної системи національної мобільності.

2. При переході на навчання з одного освітнього напрямку на інший повинні бути розумні межі. Перехресний вступ до магістратури варто дозволяти студентам суміжних спеціальностей.

3. Процес інтеграції навчальних дисциплін в Україні, як правило, носить механічний характер, що не дозволяє: логічно і компактно групувати матеріал; запобігати дублюванню навчального матеріалу всередині курсу, скоротити його обсяг; узагальнити споріднений матеріал кількох предметів навколо однієї теми; досягти цілісності знань. Така інтеграція навчальних дисциплін не підвищує якість підготовки майбутніх учителів фізичної культури.

4. Узагальнюючи тенденції вдосконалення організації та проведення педагогічної практики у зарубіжних вищих навчальних закладах необхідно ввести такі зміни в процес педагогічної практики в Україні:

- на випускних курсах тривалість практики планувати протягом окремого семестру або навчального року;

- часткове перекладання відповідальності за практику на педагогічний колектив школи з відповідною оплатою або врахування керівництва практикою в рейтинг вчителю під час атестації;

- враховувати студенту результати педагогічної практики в загальну оцінку державної атестації.

Здійснений аналіз професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури в Україні не вичерпує усіх аспектів цієї важливої проблеми. Особливості реалізації компетентнісного та інтегративного підходів у підготовці майбутніх учителів фізичної культури як у вітчизняних, так і в зарубіжних вищих навчальних закладах будуть предметом наших подальших наукових розвідок.

1. Закон України “Про вищу освіту” [Електронний ресурс] / Верховна Рада України; Закон від 01.07.2014 № 1556-VII (Редакція станом на 27.07.2017). – К., 2014. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>. (дата звернення: 20.08.17).
2. Педагогічна Конституція Європи [Електронний ресурс] / Асоціація ректорів педагогічних університетів Європи. – 2013. – Режим доступу : file:///C:/Users/1/Downloads/Pedagogical_Constitution_of_Europe.pdf (дата звернення: 20.08.17). – Педагогічна Конституція Європи.
3. Проект стандарту вищої освіти України першого (бакалаврського) рівня освіти. Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка, предметна спеціалізація 014.11 Середня освіта (Фізична культура) [Електронний ресурс] / Н. С.Пангелова, Л. І. Іванова, Ж. Л. Козіна та інші / МОН України. – К., 2017 – Режим доступу : <http://mon.gov.ua/activity/education/reforma-osviti/naukovo-metodichna-rada-ministerstva/proekti-standartiv-vishhoi-osviti.html> (дата звернення: 20.08.17). – Проекти стандартів вищої освіти.
4. Про особливості формування навчальних планів на 2015/2016 навчальний рік [Електронний ресурс] / Наказ МОН України № 47 від 26 січня 2015 року № 47. – К., 2015. – Режим доступу : http://old.mon.gov.ua/files/normative/2015-02-10/3521/nmon_47_26012015.pdf (дата звернення: 20.08.17).
5. Щодо здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня магістра на основі бакалавра з іншої галузі знань [Електронний ресурс] / Лист МОН України № 1/9-155 від 19.03.14 року. – К., 2014. – Режим доступу : http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/40275/ (дата звернення: 20.08.17).
6. Сущенко Л. П. Професійна підготовка майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту : (теоретико-методол. аспект) : монографія / Л. П. Сущенко. – Запоріжжя : Запоріж. держ. ун-т, 2003. – 442 с.
7. Інтеграція навчального процесу як чинник розвитку пізнавальної активності учнів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://osvita.ua/school/lessons_summary/proftech/24899/ (дата звернення: 20.08.17).
8. Сидоренко В. К. Проблема актуальна, різнобічна: Про інтеграцію навч. предметів у пед. теорії і практиці / В. К. Сидоренко // Рідна школа – 1992. – № 7–8. – С. 30–34.
9. Тимошенко О. В. Організація навчального процесу майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту на основі інтегрованих курсів / О. В. Тимошенко // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2010. – № 3. – С. 105–109.
10. Куликова Л. М. Организация непрерывной педагогической практики студентов зарубежных высших учебных заведений [Електронний ресурс] / Л. М. Куликова. – Режим доступу : sportlib.info/Press/TRPK/1997N9/p52-56.htm (дата звернення: 20.08.17).
11. Сулима Н. Практичний компонент професійної підготовки майбутніх учителів англійської мови в Україні та за кордоном [Електронний ресурс] / Н. Сулима. – Режим доступу : ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/24127/1/26-217-222.pdf (дата звернення: 20.08.17).
12. Онищенко Н. Організаційно-методичні засади педагогічної практики в системі професійного становлення майбутнього вчителя [Електронний ресурс] / Н. Онищенко. – Режим доступу : www.irbis-buv.gov.ua/.../cgiirbis_64.exe? (дата звернення: 20.08.17).
13. Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України [Електронний ресурс] / Наказ МОН України №93 від 08.04.1993. – К., 1993. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93> (дата звернення: 20.08.17).

References:

1. Zakon Ukrainy “Pro vyshchu osvitu” [Elektronnyi resurs] / Verkhovna Rada Ukrainy; Zakon vid 01.07.2014 № 1556-VII (Redaktsiia stanom na 27.07.2017). – Kyiv, 2014. Rezhym dostupu: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>. (data zvernennia: 20.08.17).
2. Pedahohichna Konstytutsiia Yevropy [Elektronnyi resurs] / Asotsiatsiia rektoriv pedahohichnykh universytetiv Yevropy. – 2013. – Rezhym dostupu: file:///C:/Users/1/Downloads/Pedagogical_Constitution_of_Europe.pdf (data zvernennia: 20.08.17). – Pedahohichna Konstytutsiia Yevropy.
3. Proekt standartu vyshchoi osvity Ukrainy pershoho (bakalavrskoho) rivnia osvity. Haluz znan 01 Os-vita/Pedahohika, predmetna spetsializatsiia 014.11 Serednia osvita (Fizychna kultura) [Elektronnyi resurs] / N.Ie.Panhelova, L.I. Ivanova, Zh.L. Kozina ta inshi / MON Ukrainy. – Kyiv, 2017 r. Rezhym dostupu: <http://mon.gov.ua/activity/education/reforma-osviti/naukovo-metodichna-rada-ministerstva/proekti-standartiv-vishhoi-osviti.html> (data zvernennia: 20.08.17). – Proekty standartiv vyshchoi osvity.

4. Pro osoblyvosti formuvannia navchalnykh planiv na 2015/2016 navchalnyi rik [Elektronnyi resurs] / Nakaz MON Ukrainy №47 vid 26 sichnia 2015 roku № 47. – Kyiv, 2015. Rezhym dostupu : http://old.mon.gov.ua/files/normative/2015-02-10/3521/nmon_47_26012015.pdf (data zvernennia: 20.08.17).
5. Shchodo zdobuttia osvitho-kvalifikatsiinoho rivnia mahistra na osnovi bakalavra z inshoi haluzi znan [Elektronnyi resurs] / Lyst MON Ukrainy № 1/9-155 vid 19.03.14 roku. – Kyiv, 2014. Rezhym dostupu: http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/40275/ (data zvernennia: 20.08.17).
6. Sushchenko L.P. Profesiina pidhotovka maibutnikh fakhivtsiv fizychnoho vykhovannia ta sportu: (teoretyko-metodol. aspekt): Monohrafiia / L.P. Sushchenko. – Zaporizhzhia: Zaporiz. derzh. un-t, 2003. – 442 p.
7. Intehratsiia navchalnogo protsesu yak chynnyk rozvytku piznavalnoi aktyvnosti uchniv: [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: http://osvita.ua/school/lessons_summary/proftech/24899/ (data zvernennia: 20.08.17).
8. Sydorenko V.K. Problema aktualna, riznobichna: Pro intehratsiiu navch. predmetiv u ped. teorii i praktysi / V.K. Sydorenko // Ridna shkola – 1992. – № 7–8. – P. 30–34.
9. Tymoshenko O.V. Orhanizatsiia navchalnogo protsesu maibutnikh fakhivtsiv fizychnoho vykhovannia i sportu na osnovi intehrovanykh kursiv / O.V. Tymoshenko // Pedahohika, psykholohiia ta medyko-biolo-hichni problemy fizychnoho vykhovannia i sportu. – 2010. – №3. – P.105–109.
10. Kulikova L. M. Organizacija nepreryvnoj pedagogicheskoi praktiki studentov zarubezhnykh vysshikh uchebnykh zavedenij / L. M. Kulikova. – [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : sportlib.info/Press/TPFK/1997N9/p52-56.htm (data zvernennia: 20.08.17).
11. Sulyma N. Praktychnyi komponent profesiinoy pidhotovky maibutnikh uchyteliv anhliiskoi movy v Ukraini ta za kordonom / N.Sulyma. – [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/24127/1/26-217-222.pdf (data zvernennia: 20.08.17).
12. Onyshchenko N. Orhanizatsiino-metodychni zasady pedahohichnoi praktyky v systemi profesiinoho stanovlennia maibutnogo vchytelia / N.Onyshchenko. – [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : www.irbis-nbuv.gov.ua/.../cgiirbis_64.exe?... (data zvernennia: 20.08.17).
13. Polozhennia pro provedennia praktyky studentiv vyshchykh navchalnykh zakladiv Ukrainy [Elektronnyi resurs] / Nakaz MON Ukrainy №93 vid 08.04.1993. – Kyiv, 1993. Rezhym dostupu : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93> (data zvernennia: 20.08.17).

УДК 373.5.015.31: 796.011.3(477)

Інна Омеляненко

ТЕНДЕНЦІЇ У СТАНІ ЗДОРОВ'Я ШКОЛЯРІВ НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНИ

Мета дослідження полягала у виявленні тенденцій здоров'я школярів в Україні за період її незалежності. Методами вивчення документального матеріалу, аналізу та порівняння було з'ясовано зміни стану здоров'я школярів протягом 1991–2015 рр. Результати дослідження свідчать про тенденцію до зростання рівнів захворюваності і поширеності хвороб серед школярів України протягом 1991–2015 років з ознаками незначного зниження таких показників у 2010 з наступним їх зростанням до 2013 року та несуттєвим зменшенням у 2014–2015 рр при паралельному збільшенні кількості дітей із хронічною патологією на тлі зменшення дитячого населення у цей період. Така негативна динаміка стосуються як статичного, так і динамічного здоров'я школярів.

Ключові слова: стан здоров'я школярів, офіційна статистика, рівень захворюваності і поширеності хвороб.

The purpose of the study was to identify the trends of schoolchildren's health in Ukraine during the period of its independence. By studying documentary material, analysis and comparison, was determined statistics on the incidence and prevalence of illness among schoolchildren during 1991–2015 were. The results of the study indicate a tendency of increasing the incidence and prevalence of illness among Ukrainian schoolchildren during 1991–2015 with signs of a slight decrease Such indicators in 2010, followed by their growth until 2013, and a minor decrease in 2014–2015, with a parallel increase in the number of children with chronic pathology in the context of reducing children's us principles for good governance during this period. Such kind of a negative dynamics relate to static and dynamic health of schoolchildren.

Keywords: schoolchildren's health state, official statistics, level of morbidity and prevalence of diseases.

Постановка проблеми й аналіз результатів останніх досліджень. Підвищення якості життя громадян безпосередньо пов'язане з категорією здоров'я населення, оскільки конституційно 28 червня 1996 р. в Україні було визнано, що найвищою со-